

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ BULMA VE KARIYER
BEKLENTİLERİNİN İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI
HİZMETLERİNDEN ETKİLENMESİ: YALOVA ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ**

Orhan KOÇAK * Çağrı KIRTAY† Aysel KAYA‡

ÖZET

Bu çalışma ile Yalova Üniversitesi öğrencilerinin iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerinin değişip değişmediği ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamında, iş ve meslek danışmanlığı hizmeti almayan bir grup üniversite öğrencisine iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin bir anket uygulanmıştır. Aynı öğrencilerle İŞKUR Yalova İl Müdürlüğü tarafından verilen iş ve meslek danışmanlığı hizmetinden 1 hafta sonra tekrar görüşülerek aynı anket tekrar uygulanmıştır. İlk anketler ile son anketler karşılaştırılarak, öğrencilerin iş ve meslek danışmanlığı sonrasında iş bulma ve kariyer beklentilerinde bir değişiklik olduğu tespit edilmiştir. Araştırma 2014-2015 eğitim yılı bahar döneminde 286 öğrenci ile yapılmıştır. Anketlerin sonuçları, öğrencilerin iş ve meslek danışmanlarından eğitim aldıktan sonra iş bulma ve kariyerlerine dair beklentilerinde olumlu bir değişimin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İŞKUR, İşsizlik, İstihdam, İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri

* İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Öğretim Üyesi

† Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

‡ Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi Bölümü, Araştırma Görevlisi

THE INFLUENCE OF JOB AND CAREER COUNSELING SERVICES IN THE JOB FINDING AND CAREER EXPECTATIONS OF UNIVERSITY STUDENTS: YALOVA UNIVERSITY SAMPLE

ABSTRACT

This study aims to measure the changing expectations on finding a job and careers of Yalova University Students. The survey was done with 286 students in the spring term of 2014-2015. The expectations of the students on finding a job and their careers is going to be measured with a survey before taking a job and counseling service. In the next phase, job and career counseling service is going to be held for the students by the Yalova Employment Agency. After one week, the same survey will be applied for the same students in the last phase. The results of the second survey will be compared with the first survey in order to understand if there is any change in finding a job and career expectations of the students. The study has two sections. In the first section, the literature is reviewed and both two surveys are analyzed in the second section. The survey results show that after the training of job and career counselors, students' approaches are changed in the positive way for their finding a job and career expectations.

Keywords: Employment Agency, Employment, Unemployment, Job and Career Counseling Services

1. GİRİŞ

Günümüz modern toplumlarda bireylerin çalışması, yaşamın devamı için en önemli gerekliliktir. O nedenle hem uluslararası kuruluşların sözleşmelerinde hem de ülkelerin büyük bir çoğunluğunun anayasalarında çalışma hakkı vurgulanmıştır. Buna rağmen, emek piyasalarında ekonomik, politik ve teknolojik nedenlerden dolayı sorunlar artmakta ve işsizlik beraberinde yaygınlaşmaktadır. İşsizlik milli gelirde azalmaya, fakirliğe, toplumsal problemlere ve bireylerin sosyal dışlanmalarına neden olmaktadır. İşsizliğin çözümü için aktif ve pasif istihdam politikaları öne çıkmaktadır. Türkiye'de her iki politikalar da kamu istihdam kurumu olan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından yönetilmektedir.

İŞKUR, işsizlikle hem aktif hem de pasif mücadelede başarılı olmak amacıyla kadrosunu genişletme ihtiyacı duymuştur. İş arayanların meslek seçimi ve kariyer konularına odaklanmak ve daha iyi hizmet etmek amacıyla iş ve meslek danışmanlarının sayısını arttırmıştır. Böylelikle, Kurum bünyesine katmış olduğu yeni iş ve meslek danışmanları vasıtasıyla, hem emeğini arz edenlere, hem de emek talebinde bulunanlara iş arama süreçleri, meslek seçimi, kariyer yönlendirmesi ve mesleki eğitim gibi birçok konuda danışmanlık hizmetleri vermeye başlamıştır. Ancak, gerek hizmet veren İŞKUR tarafında gerek hizmet alanlar tarafında ne kadar beklentilerin karşılandığı ve işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlandığı konusunda yeterli çalışmalar yapılmamıştır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmayla özellikle emek piyasasına yeni girecek gençler üzerinde iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin ne kadar etkin ve verimli olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada verilen iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin öncesinde ve sonrasında yapılan anket çalışması ile eğitimin katkısı tespit edilmiştir. Çalışma iki bölümden oluşacaktır. İlk bölümde konuyla ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra, ikinci bölümde her iki anketin sonuçları analiz edilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. İş ve Meslek Danışmanlığı Tanımı

İş ve meslek danışmanlığı tanımını yapabilmek için öncelikle iş ve meslek kavramlarını tanımlamak gerekmektedir. İş, belli bir işyerinde sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. İş mesleki bilgi ve becerilerin uygulamaya konulmasıdır (Usluer, 2005, 6).

Meslek, insanlara yararlı mal ya da hizmet üretmek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenmiş sistemli etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2003, 3). Diğer bir tanımla meslek, belirli bir öğrenim ve tecrübe sonunda kazanılan bilgi ve beceriler yoluyla, belirli çalışma kurallarına uyularak yapılan çalışmalar olarak ifade edilebilir.

İş ve meslek danışmanlığı, kişilerin özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği özellikleri ve şartları karşılaştırarak, bireyin istek ve durumuna uygun işi ve mesleği seçmesi, seçtiği meslekle ilgili eğitim olanaklarından yararlanması, işe yerleştirilmesi ve işe uyumunun sağlanması ve ilgili sorunların çözümüne sistemli olarak yardım edilmesidir (İŞKUR İşlemler El Kitabı, 2011, 2; Karabulut, 2007, 83). Danışmanlık hizmetleri özellikle gelişmiş ülkelerde internet üzerinden de yapılırken, gelişmekte ve az gelişmiş olan ülkelerde ise daha çok yüz yüze yapılması tercih edilmektedir (Micklewright ve Gyula, 2005, 6).

2.2. İş ve Meslek Danışmanlığının Amacı

İş ve meslek danışmanlığının amacı; meslek seçimi aşamasındaki gençler, iş yaşamına ilk defa katılan yeni mezunlar, kariyerinin yükselme aşamasında olanlar, kariyer düzleşmesi sorunu yaşayanlar, iş ve meslek tatmini düşük olanlar, iş ve meslek değiştirmek isteyenler, iş yaşamında ayrımcılığa uğrayanlar, iş yaşamında dezavantajlı durumda olan gruplar ve emekliliği yaklaşan bireylere, emekli olmuş kişilere, kişi veya grup olarak kendilerini tanıma, iş dünyası ve meslekler hakkında bilgi verme, istihdam ve kendilerini geliştirme konularında destek ve yardımcı olmaktır (Erdoğan, 2011, 5).

İşsizlik durumunun yapısal bir hale geldiği Türkiye’de, iş ve meslek danışmanlığının bu amaçları doğrultusunda hizmetler vermesi işsizlik oranının azalmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Türkiye’de nüfus artış hızının oldukça yüksek olduğu, özellikle çalışmayan bağımlı nüfus oranının artış gösterdiği görülmektedir. Nüfus artış hızı ile doğru orantılı iş yaratma kapasitesinde yeterli başarı yakalanamamıştır. İlave olarak her yıl işgücüne katılan 800.000 civarında bireye istihdam imkânının sağlanmasında birtakım nedenlerden dolayı yetersiz kalmıştır. Özellikle yeni mezun gençlerimizin tecrübelerinin az olmasından, ihtiyaç duyulan ara eleman gerektiren mesleklerde işgücünün yetişmemesinden veya gençlerin beklentilerinin daha kolay işlere doğru kaymasından ve kırsaldan kentlere doğru olan göçün kentlerde işsiz yığınlara neden olmasından dolayı işsizlik önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Ayrıca, iş arayanlar ile işçi arayanları vasıf ve coğrafi olarak eşleştirme sorunları, işsizlik oranının artmasına da yol açmaktadır. İş bulamama nedeniyle artan işsizlik oranları giderek büyük bir sorun haline gelmekte olup, bu noktada iş danışmanlığı hizmetinin önemi ortaya çıkmaktadır (Euroguidance, 2008, 159).

2.3. İş ve Meslek Danışmanlığının Hedef Kitlesi

İş ve meslek danışmanlığı hizmetleri, müracaatçıların üzerinde daha kalıcı etkileri bırakacağı için aktif istihdam politikaları kapsamında değerlendirilmektedir. Öncelikle pasif istihdam politikası olan işsizlik ödeneğine müracaat yapanlara yönelik verilse de, işsizlik ödeneğini hak etmeyen işsizlere de iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır. Ancak, danışmanlık hizmetlerinin maksimum düzeyde verimli ve etkili olabilmesi için diğer istihdam politikaları ile bütün bir biçimde verilmesi gerekmektedir. Özellikle uygulanacak istihdam politikalarının ilk aşamalarında, danışmanlık hizmetlerinin verilmesi çok daha etkili olacaktır (Alabaş, 2007, 60). Bu anlamda Türkiye’de iş ve meslek danışmanları sadece kendilerine gelen işsizlerle değil, ayrıca lise ve üniversitelere de giderek toplu ve bireysel eğitim ve danışmanlık hizmetleri de vermektedirler (Yeşilyaprak, 2012, 98).

İş ve meslek danışmanlığı, kariyer konusunda beklentileri olanlara yönelik olarak da hizmetler vermektedir. İhtiyacı olan bireylerin meslek seçimini yapmaları gereken dönemden başlayarak, eğitim dönemleri ve bu dönemi takip eden iş sürecini içeren ve kişisel gelişimin sürekliliği üzerine odaklanan mesleğe/işe yönelik danışmanlık faaliyetlerini yapabilir (Karagülle, 2007, 14).

İŞKUR hedef kitleyi tanımlarken iş danışmanlığı ve meslek danışmanlığı hizmetinden yararlanacak kişileri ayrı olarak sınıflamakla birlikte, bu sınıflamanın öğrencilerden, mesleğinde belli bir kıdemde olanlara kadar toplumun birçok kesimlerine hitap ettiği görülmektedir. Pratik ve uygulamaya dönük bu sınıflamaya göre:

İş danışmanlığı hizmetlerinden;

-İlk defa işgücü piyasasına giren ve henüz mesleği olmayan gençler ve yetişkinler,

- Uzun süre işsiz kalanlar,
- İşverene dört ya da dörtten fazla gönderildiği halde işe giremeyenler,

- Özelleştirme, işyeri kapanması veya ekonomik durgunluk nedeniyle işini kaybetmiş olan ve bu nedenle işsizlik ödeneği alan, becerilerini geliştirmek isteyen, yeni bir iş bulmada ya da mesleğini değiştirme ve uyum sağlamada zorluğu olanlar,
- Mevcut mesleki eğitim imkânları hakkında bilgi isteyenler,
- Güncelliğini yitirmeye başlayan mesleklerde istihdam edilen ve istihdam edilebilirliğini artırmak için ek bir mesleki eğitime ihtiyacı olabilecek kişiler (söz konusu ek eğitimin seçilmesi konusunda),
- Herhangi bir mesleği olmayıp, işgücü yetiştirme kursuna katılmak isteyenler,
- Çalışabilecekleri potansiyel işlerin nasıl bulunacağı hakkında bilgi isteyenler,
- İş aramada yönlendirmeye ihtiyaç duyan ve bu nedenle iş arama becerileri eğitiminden yararlanabilecek kişiler,
- Kendi işini kurmak isteyenler yararlanabilirler.

Meslek danışmanlığı hizmetlerinden;

- Meslek seçme ve değiştirme aşamasında olanlar,
- Mesleki becerilerini geliştirmek isteyenler,
- Genel lisede alan, meslek lisesinde meslek alanı ve dal seçiminde, lise sonrası eğitim programı tercihlerinde bilgi ve yardıma ihtiyacı olan öğrenciler,
- Yaygın eğitim programlarına katılmak isteyen (Kurum işgücü yetiştirme kursu, mesleki eğitim merkezi, halk eğitim merkezi vb.), bir meslek alanı ve eğitim programını seçmede yardıma ihtiyaç duyan kişiler ile bir üst eğitim kurumuna yönelmek isteyen temel öğretim öğrencileri yararlanabilirler. (<http://www.iskur.gov.tr>)

Kısaca özetlemek gerekirse, iş ve meslek danışmanlığı; sadece kariyer sorunları yaşayan kişi ve gruplara değil, iş yaşamının tüm evrelerindeki tüm birey ve gruplara, kendilerine uygun, isteyerek yaptıkları, verimli ve üretken olarak çalışabildikleri bir iş ve meslek sahibi olmalarına destek vermeyi ve bunun sürekliliğini sağlamayı amaçlar.

2.4. Türkiye’de İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri

Türkiye emek piyasasında; bir taraftan gençlerin ve kadınların düşük işgücüne katılım ve istihdam oranları dikkat çekerken, diğer taraftan da özellikle gençler arasında, genel işsizlik oranından daha yüksek ve uzun süreli işsizlik oranları ile karşılaşmaktadır (Koçak, 2011, 139). Sadece Türkiye’de değil, dünyada da işsizlik oranları yükselmektedir. Benzer şekilde işsizlerin içerisinde özellikle gençlerin işsizlik oranları hızla artmaktadır. Güney Avrupa’nın Yunanistan ve İtalya gibi ülkelerinde genç işsizlik oranları 2016 yılında sırasıyla %31,1 ve %26,1 olmuştur (AB Haber, 2017). Türkiye’de ise, 2016 Kasım işsizlik oranı %12,1 olurken, gençlerin işsizlik oranı ise %19,1 olarak gerçekleşmiştir (TUİK, 2017). Bu nedenle günümüz emek piyasasının önemli sorunlarından biri de bu kesimlerin, işgücü piyasası ile bağlarının arttırılarak hızla istihdama hazır hale getirilmeleridir (Işığışık ve Emirgil, 2009, 215). Bu amaçla kurulmuş olan İŞKUR kurumsal kapasitesini güçlendirmek için çeşitli projelere katılmıştır.

4904 Sayılı Kanunla ilk kez, özel istihdam bürolarının önü açılmış, istihdam hizmetlerinde kamu tekeli kaldırılmıştır. 2002 yılında, Avrupa Komisyonu, Türkiye’ye Mali Yardım Programı kapsamında, İŞKUR’a, 40 milyon Euro’luk kaynağı hibe etmiştir. Bu kaynağa ek olarak 10 milyon Euro’luk ilave ile İŞKUR’un kurumsal kapasitesini arttırmak amacıyla kapsamlı bir proje hayata geçirilmiştir. 2011 yılına gelindiğinde ise ülkemizde ilk kez ‘İş ve Meslek Danışmanlığı’, ‘bir meslek’ olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda İŞKUR’a iş ve meslek danışmanlığı yapmak üzere 4000 kadro tahsisi sağlanmıştır (Biçerli, 2011, 525). 2012 Nisan ayında 2000, Temmuz ayında ise 813 kişi istihdam edilip göreve başlatılmıştır (İŞKUR, 2013, 70). 2014 Mali yılı performans programı kapsamında yayınlanan rapor verilerine göre İŞKUR’a bağlı toplamda 3.893 iş ve meslek danışmanı görev yapmaktadır (<http://www.iskur.gov.tr>).

Türkiye’nin hem uluslar arası piyasalarda olan sorunlardan hem de kendi içerisinde siyasi ve ekonomik problemlerden kaynaklı sıkıntılar emek piyasalarına da yansımıştır. 2008 krizinden sonra %10’da %15,6 seviyesine kadar yükselen işsizlik oranı, uygulanan hem aktif hem de pasif istihdam politikaları sayesinde tekrar yapısal oran olan %10’lar seviyesine indirilmiştir. Bu süreçte İŞKUR’un etkisi önemlidir. Özellikle iş ve meslek

danışmanlarının, sayıları yeteri kadar olmasa bile, işsizliğin ülkemizde fazla yükselmemesinde katkıları söz konusudur.

İŞKUR'un 2016 yılı değerlendirme verilerine göre, birçok hedefini yakaladığı görülmektedir. İŞKUR, 2016 yılı için hedeflediği özel işyerlerinden alınacak açık iş sayısı hedefi olan 2.350.000 sayısını 2.099.098 olarak %89 oranında gerçekleştirmiştir. İşe yerleştirme hedefi olan 1.000.000 sayısını 784.567 olarak % 78 oranında gerçekleştirmiştir. Özel sektör işyeri ziyaretleri sayısı olan 570.000 sayısını 549.332 olarak % 96 oranında gerçekleştirmiştir. En dikkat çekici ise, iş ve meslek danışmanlarının yapmış oldukları görüşme sayısında hedef 3.600.000 iken gerçekleştirme sayısının bunu üstünde 4.072.924 olarak %113 oranında gerçekleşmiş olmasıdır. Yine iş ve meslek danışmanlarının yapmış oldukları grup görüşmesi ve iş arama becerileri eğitiminde 25.000 hedefi çok aşarak 40.962 olarak %164 oranında gerçekleşmiştir. İŞKUR'un genelde öğrencilere faaliyetlerini, özelde ise işbaşı eğitim programlarının önem ve faydasını anlatmak amacıyla, eğitim kurumlarına ziyaretler hedeflenmiştir. 2016 yılı için hedef olarak 20.000 rakamı aşarak 23.528'e ulaşılmış ve %118 oranında başarı sağlanmıştır (İŞKUR1, 2017, 1-18) .

2.5. Bazı Ülkelerde İş Danışmanlığı Uygulamaları

Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri çoğu ülkede aktif istihdam politikaları içinde önemli bir yer tutmaktadır. OECD'nin 2001 yılı verilerine göre Avustralya, Kanada, Japonya, Norveç ve ABD de aktif istihdam politikaları içinde en fazla kaynağı eşleştirme ve danışmanlık hizmetlerine ayırmışlardır (Biçerli, 2005, 7). Maliyetlerinin düşük olması ve etkisinin fazla olması nedeniyle iş danışmanlığı ve işsizlerin izlenmesi programları yoğunlaşmış ve aktif istihdam programları içerisinde önemli bir yer almıştır (Forslund, 2008, 32).

OECD ve Avrupa Birliği ülkeleri, kendi yurttaşlarının istihdam edilebilirliğinin geliştirilmesini teşvik etmeye dönük politikaların yanı sıra, yaşam boyu öğrenim stratejileri uygulamaya koymaktadırlar. Bu strateji ve politikaların başarıyla uygulamaya konulabilmesi için yurttaşların kendi eğitim ve istihdamlarını idare etme becerilerine sahip olması anlayışı doğrultusunda tüm yurttaşların eğitim, iş eğitimi ve çalışma konularında kaliteli bilgi ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri

amaçlamaktadır (Career Guidance, 2004, 3). OECD ülkelerinde iş arama yardımı birçok farklı hizmet şekline dönüşmektedir. Örneğin kamu istihdam kurumlarında ilk görüşmelerde işsizlik, iş kulüpleri, tekrar istihdam primi gibi konularda derinlemesine mülakatlar yapılmaktadır. Bu mülakatların etkinliğinin artırılması ve işsizlerin, işsizlik yardımlarından faydalanabilmeleri için danışmanlık görüşmesinin izlenmesi uygulamaları artmaktadır (Martin, 2001, 27).

Birleşik Krallık'taki çalışma çağındaki kişilere iş bulma ve sosyal güvenlik hizmeti veren İş Merkezi (Jobcenter Plus), Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı'na (Department for Work and Pensions) bağlı yaklaşık 75.000 çalışanı ile en büyük icracı kuruluştur (British Council, 2008, 20). Müracaatçılara yönelik özel kişisel danışmanlar çalışmaktadır (Grant, 2010, 1). Birleşik Krallık'ta 18 iş arama danışmanlığı kurumunun çok başarılı bir aktif işgücü programlarından biri olduğu sonucuna varılmıştır. Genelde, bu danışmanlığın maliyeti az olup, özellikle uzun süreli işsizlerin çalışma ortamına tekrar kazandırılmasında yardımcı olmaktadır (Andaç, 2010, 12). Başvuru noktalarında danışanlara geniş hizmetler ve bilgiler sunulmaktadır. Örneğin; hizmetler hakkında bilgilendirme, yardımlar, ödemeler, iş arama ve eşleştirme, işsizlik sigortası ve diğer aktif istihdam politikaları hakkında danışmanlık hizmetleri sayılabilir. İngiltere'de işsizlik ödeneği alanların danışmanlık hizmeti alması zorunludur (Koçak ve Akman, 2011, 139).

Fransa'da Kamu İşsizlik Ajansı, işsizleri desteklemek amacıyla işsizlere daha fazla ve yoğun (birebir ilgilenecek) danışmanlık hizmetlerinin sağlanmasını hedeflemiştir (Crepon, 2004, 1). Örneğin ANPE, doğrudan doğruya istihdamla ve işgücü piyasasıyla ilintili sorunları olan işsizler ve iş arayanlara rehberlik hizmeti veren bir kuruluştur. Bu çerçevede iş arayan kişiye kendi güçlü ve zayıf yanlarını değerlendirmesi için bir çerçeve ile birlikte danışmanlık ve destek sunulmaktadır (Jackman, 2005, 26). Norveç'te Kamu İstihdam personeli işsizleri, her üç ayda bir teke tek danışmanlık ya da grup bazında bilgi alış verişi amacıyla çağırılmaktadır. Bu ülkede kamu istihdam danışmanları ayrıca iş arayanlarla tam bir işbirliği içinde eylem ya da istihdam geliştirme planları hazırlamaktadır. Bu planlarda iş arayanların işgücü piyasasında iş bulma şanslarını artırıcı farklı adımlar belirtilmektedir. Hollanda, Portekiz ve İspanya'daki kamu danışmanlık hizmetlerinde, işsizlerin yeniden iş bulmaları için yeniden bütünleştirme planları ya da bireysel bazda yardım planları hazırlanmaktadır. Hong Kong'da geliştirilen

iş bulma programı ise işsizlerin iş bulmalarına yardım amacıyla iş danışmanlığı hizmetleri sunmaktadır (Phan vd. 2001, 83).

İsveç'te uzun süre hasta olan kişilere hastalık parası alabilme günleri veya hastalık sigortası süreleri bittiğinde, çalışma hayatına geri dönebilmeleri için yardımda bulunulması amacıyla davet yapılmaktadır. İlk toplantıda İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda çalışan iş bulma konusunda yardımcı olacak görevli, bundan sonra birlikte neler yapabileceğini anlatıyor. İkinci aşama olan iş hayatına giriş programında, ilgili kişilere iş hayatına giriş programına (arbetslivsintroduktion) katılmaları için tekrar davette bulunuluyor. Programa katılan kişiyle birebir görüşülüyor ve kişiye uygun aktiviteler düzenleniyor. Kurum görevlisi ve ilgili kişi birlikte kişinin tekrar çalışmaya başlayabilmesi için ne gibi koşullara sahip olduğunu saptıyorlar. İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda, kişiye yardım edecek meslek hastalıkları uzmanları, psikologlar, fizyoterapistler ve sosyal danışmanlar gibi uzmanlar vardır. İş hayatına giriş programı en fazla üç ay devam etmektedir (Bader ve Dilber, 2004, 5). Üçüncü aşama olarak iş hayatına giriş programı sona erdikten sonra iş bulunabilmesi amacıyla her kişinin koşullarından hareketle kişiye özel eylem planı hazırlanıyor (www.arbetsformedlingen.se).

Uzun dönemli işsizlere yönelik olarak düzenlenen “Yeniden Başlama” kursları danışmanlık hizmetleri için iyi bir örnek teşkil etmektedir. Bu kurslar 1-6 hafta süren seminerler biçiminde olup uzun süre işsiz kalmış insanların kendilerine güvenlerini arttırmayı, iş arama metotları konusunda bilgilendirme ve tavsiyeleri ve kurslara katılanlara uygun meslekleri tanıtmaya ve eğitimleri kapsamaktadır. Bu tür programlar, birçok ülkede farklı isimler altında uygulanmaktadır. İngiltere’de “İşsizlik Programı”, Danimarka’da “Yaratıcılık Kursları”, İrlanda’da “İş Arama Kursları” bu programlara örnek olarak verilebilir. Yine Almanya’da 1969 yılından beri uygulanan “Employment Promotion Act” programı uzun dönemli işsizlere her üç ayda bir kişisel danışmanlık hizmet vermeyi öngörmektedir. Bu tür kursların asıl amacı uzun dönemli işsizlere eğitim seçeneklerini tanıtmaya ve bireylerin güvenlerini arttırmaktır. Programlar, iş arama kabiliyetleri, işverenlerle temas kurma, benzer yaş grubu, benzer ilgileri olan ve benzer sorunları olan insanları bir araya getirme üzerinde yoğunlaşmıştır (Duruel, 2007, 398–399).

Japonya’da verilen hizmetler de oldukça kapsamlıdır. Örneğin bu ülkede beyaz yakalı ve yaşlı işçiler için belli kentlerde 25 “Yetenek Bankası”, çalışabilecek durumda olan ve çalışmaya istekli kadınlar için de

yine belli kentlerde 12 “Merhaba Bayan” Merkezi açılmıştır. Bunların yanı sıra Tokyo’da da bir “U dönüşü” merkezi açılmıştır. Bu merkezlerin amacı, geldikleri yerlere geri dönmek isteyenlere istihdam, yaşam tarzlarına ilişkin bilgiler ve mesleki danışmanlık sağlamaktır. Program, “U dönüşü fuarları” adı verilen ortak görüşmelerle de desteklenmektedir. Ayrıca görüşmeler video-konferans tekniklerinden yararlanılarak yapılabilmektedir (Phan vd. 2001, 84).

İş arama yardımları ve hizmetlerinden yararlanan işsizlerin nitelikleri farklı olabilmektedir. Örneğin, İngiltere’de uzun süredir işsiz olanları, Amerika Birleşik Devletleri’nde sosyal yardım alan kadınları, Kanada’da endüstriyel yeniden yapılanmanın bir sonucu olarak işten çıkarılanları ve Hollanda’da genç işsizleri kapsayan programlar bulunmaktadır. Kanada’da işsizliğin artış gösterdiği 1980’lerin sonunda, programa katılanların programa katılmayan benzer işsizlere göre iş aramak için daha fazla zaman harcadıkları belirlenmiştir. Hollanda’da ise, 1980’lerin ortasında işsizlik oranında bir azalma gerçekleşirken, programa katılanların katılmayanlara göre daha kolay iş buldukları görülmüştür (Dar-Tzannatos’tan aktaran Kapar, 2008, 349–350).

Özellikle Danimarka ve İsveç, eğitimden ayrılmış ve iş bulamamış gençlerle sistemli bir ilişki kurmak suretiyle onları uzun dönemli işsizlik riskine karşı korumayı amaçlamışlardır (Gündoğan, 1999, 12). Finlandiya da ise kariyer rehber danışmanları işsizler ile görüşerek kariyer planlarının oluşturulması konusunda yüz yüze mülakatlar yapılmaktadır. İhtiyaç doğrultusunda psikolojik testler uygulanıyor, uygun işler ve eğitim seçenekleri sunuluyor ve kişilerle özel görüşmeler yapılmaktadır (www.mol.fi).

3. YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli

Betimsel nitelikte olan bu çalışmada, Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmelerde bulunduğu için araştırma modeli olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Soruların tamamı İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı kapsamında vermiş olduğu hizmetler değerlendirilerek hazırlanmıştır. Buna ilave olarak, iş ve meslek danışmanları ile de görüşülerek anket sorularının yeterliliği tartışılmıştır.

3.2. Evren, Örneklem ve Karşılaşılan Kısıtlar

Araştırmanın evreni Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'dir. Fakülte bünyesinde iktisat, işletme, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, uluslararası ilişkiler ve sosyal hizmet bölümleri bulunmaktadır. Fakülte içerisinde toplam 2322 öğrenci bulunmaktadır. Fakültede 1. Sınıflar, henüz mesleki ve kariyer beklentileri oluşmayacağından hariç tutulmuştur. Ayrıca bölüm öğrencilerine ulaşım sıkıntısı olduğundan ve hem de kamusal boyutu çok öne çıktığından dolayı sosyal hizmet bölümü öğrencileri ve uygulamanın yapıldığı tarihte yeni açılmış olan uluslararası ticaret ve finans bölümü hariç tutulmuştur. 1. Sınıfların ve sosyal hizmet bölümünün hariç tutulması durumunda toplam fakülte öğrenci sayısı 1522 olmaktadır.

Anketler fakülte öğretim üyelerinin izinleri doğrultusunda yapılmıştır. Ancak iş ve meslek danışmanlarının yapmış oldukları eğitimin öncesinde ve sonrasında anketlerin yapılması yanında eğitim için de ders saatlerinden istenmesi çalışmanın kısıtlanmasına yol açmıştır. O nedenle bazı bölümlerde anket sayısı daha az olmuştur. Bunlara ilave olarak, II. öğretim öğrencilerinde devam durumlarının azlığı ve zaman sınırlamasından dolayı, anket sayıları I. öğretime göre daha az çıkmıştır. Dolayısıyla işletme, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, iktisat ve uluslararası ilişkiler bölümlerinde okuyan 312 adet öğrenci ile ilk anket yapılmıştır. İş ve meslek danışmanlarının verdiği eğitim sonrasında da aynı öğrencilerle 312 adet anket yapılmıştır. Anketler yapılırken herhangi bir bölümün öğrencilerine herhangi bir nedenden dolayı öncelik verilmemiştir. Bununla birlikte, öğretim üyelerinin verdikleri fırsatlar doğrultusunda anketler yapıldığından, bölümlerin anket sayılarında farklılıklar olmuştur. Anketlerin bazıları sorunlu olarak doldurulduğundan, analiz aşamasında sayı 312'den 286'ya indirilmiştir. Araştırma 2014-2015 eğitim yılında bahar döneminde yapılmıştır. Her bir sınıfa farklı iş ve meslek danışmanının girmesi sağlanarak, danışmanlara yönelik olabilecek kişisel eleştirilerin etkisi yok edilmeye çalışılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Verilerin toplanması için hazırlanmış anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrenciler ile ilgili demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, öğrenim türü) ikinci bölümde ise “üniversite öğrencilerinin iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin değerlendirme” maddeleri bulunmaktadır. Anketler öğrencilere elden dağıtılmış, tamamlamalarını takiben geri toplanmıştır. Değerlendirme sorularının bulunduğu, anketin ana kütesini teşkil eden ikinci bölüm 25 maddeden oluşmaktadır.

Değerlendirme sorularında beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılardan, maddelere (1) Hiç Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum (5) Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden bir tanesini işaretlemeleri istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 15 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Elde edilen bulgular öncelikle demografik verileri değerlendirilmiştir. Demografik veriler tek bir tabloda birleştirilerek tamamını görme hedeflenmiştir. Ayrıca benzer bir yaklaşım ile ankete katılan üniversite öğrencilerinin iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin ön test ve son test ortalamaları da tek bir tabloda verilerek, ikisi arasındaki değişim gözlemsel olarak yansıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için ise Wilcoxon İşaretili Sıralar testi, Post Hoc-LSD testi, T testi ve Anova testi uygulanarak sonuçlar elde edilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Özellik	Düzy	Frekans (f)	Yüzde (%)

Cinsiyet	Erkek	101	35,3
	Kadın	185	64,7
	Toplam	286	100,0
Yaş Aralığı	18-20	70	24,5
	21-25	213	74,5
	26-30	3	1,0
	Toplam	286	100,0
Sınıf	2. Sınıf	134	46,9
	3. Sınıf	104	36,4
	4. Sınıf	48	16,8
	Toplam	286	100,0
Bölüm	İşletme	60	21,0
	Çalışma Ekonomisi	139	48,6
	İktisat	64	22,4
	Uluslararası İlişkiler	23	8,0
	Toplam	286	100,0
Öğretim Türü	I. Öğretim	216	75,5
	II. Öğretim	70	24,5
	Toplam	286	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin 185’i (%64,7) kadın, 101’i (%35,3) erkektir. Yaş aralığına göre öğrencilerin

70'i (%24,5) 18-20, 21,3'ü (%74,5) 21-25, 3'ü (%1,0) 26-30 yaş arasındadır. Öğrenim gördükleri sınıfa göre öğrencilerin 134'ü (%46,9) 2.sınıf, 104'ü (%36,4) 3.sınıf ve 48'i (16,8) 4.sınıf öğrencisidir. Öğrenim gördükleri bölümlere göre öğrencilerin, 60'ı (%21,0) İşletme, 139'u (%48,6) Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, 64'ü (%22,4) İktisat ve 23'ü (%8,0) Uluslararası İlişkiler bölümünde öğrenim görmektedir. Son olarak öğretim türüne göre öğrencilerin 216'sı (%75,5) I.Öğretim, 70'i (%24,5) II. Öğretim öğrencisidir.

Alan araştırmasının sonuçlarına göre iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiş olup, öğrencilerin meslek ve kariyer beklentilerinde belirginliklerin önemli oranda arttığı anlaşılmıştır. İş ve meslek danışmanlığı alanında verilen eğitimler sırasında yazılı ve görsel kaynakların kullanılması ve eğitim veren danışmanların emek piyasası hakkında güncel ve pratik bilgi ve tecrübelerinin olması, öğrenciler üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. O nedenle, genç işsizlikle mücadelede daha başarılı olmak amacıyla, İŞKUR'un hem liselerde hem de üniversitelerde iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini yaygınlaştırarak etkin hale getirmesi faydalı olacaktır. İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı ile ilgili hedef ve politikalarının küresel değişimler ışığında gözden geçirilip güncellenmesi daha verimli sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Bu değişiklikler ülke ihtiyaçları ile örtüşecek şekilde olmalıdır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İş Bulma Ve Kariyer Beklentilerine İlişkin Ön Test ve Son Test Ortalamaları

	\bar{X}_1	\bar{X}_2
1- Mezun olduğumda uygulamak üzere bir kariyer planı oluşturdum.	3,37	3,27
2- Mezun olduğumda nerede çalışmak istediğimi biliyorum.	3,42	3,41
3- Kariyer hedeflerim ile almış olduğum eğitimin uyumlu olduğunu düşünüyorum.	3,04	3,45
4- Becerilerimin iş bulmada yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,40	3,48
5- Mezun olduğumda ne iş yapacağımı biliyorum	3,41	3,38
6- Gelecek kaygısı taşımıyorum.	2,83	2,79
7- Mezun olduğumda iş bulacağımı ümit ediyorum.	3,52	3,55
8- Maddi anlamda aileme bağımlı hissediyorum.	3,53	3,43
9- İş bulmamda sosyal çevrem-in-ailemin-akrabalarımın bana yardımcı olacağını düşünüyorum.	3,24	3,31
10- Mezun olduğumda farklı alanlarda iş sahibi olabilirim.	3,60	3,62
11- Çalışmak istediğim firmaların bana iş tatmini sağlayacağını düşünüyorum.	3,22	3,46
12- Çalışmayı istediğim firmalarda yeteneklerimi kullanabileceğimi düşünüyorum.	3,55	3,73
13- Çalışma yaşamında kurallara uyacağımı düşünüyorum.	4,11	4,16
14- Ekip çalışmasına uygun olduğumu düşünüyorum.	4,07	4,13
15- Çalışma yaşamımda ücret beklentilerimin karşılanacağını düşünüyorum.	3,21	3,44
16- İş bulma kanallarını biliyorum.	3,18	3,52
17- İnternetteki iş bulma kanallarını kullanıyorum.	3,13	3,28
18- İşverenlerin ilgisini çekebilecek bir cv hazırlayabilirim.	3,09	3,50
19- Mülakat yöntem ve teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahibim.	2,86	3,43
20- İş başvurusu esnasında yapılacak mülakatta sorulacak muhtemel soruları biliyorum.	2,77	3,45
21- Becerilerimi arttırmak için meslek kurslarına katılabilirim.	3,79	4,00
22- İş bulma kanalı olarak İŞKUR'u önemsiyorum.	3,39	3,88
23- İŞKUR meslek edindirme kursuna katılmamın kariyerim üzerinde olumlu bir etki yaratacağını düşünüyorum.	3,15	3,74
24- İŞKUR meslek edindirme kursuna katılmamın kariyerim üzerinde olumlu bir etki yaratacağını düşünüyorum.	3,22	3,89
25- İŞKUR'un İşbaşı Eğitim Programları hakkında bilgi sahibiyim.	2,56	3,82

Tablo 2’de iş ve meslek danışmanlarının eğitimi öncesi ve sonrası yapılan anketlerde soruların ortalamaları alınmıştır. Bununla, eğitim öncesi ile sonrası öğrencilerde farklılık olup olmadığı anlaşılmasına çalışılmıştır. Eğitim sonrası ortaya çıkan ortalamalar açısından bakıldığında, özellikle ilk 6 soruda öğrencilerin iş bulma farkındalıklarının arttığı ve bu anlamda kaygılarının az da olsa yükseldiği görülmektedir. Bununla birlikte, 16. sorudan itibaren İŞKUR’un fonksiyonlarına yönelik olan sorularda ise eğitim sonrası yapılan ankette ortalamaların önemli bir miktarda artış gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma beklentileri ve kariyer hedeflerine yönelik görüşlerinin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	SıraToplamı	Z	p
Negatif Sıra	122	125,74	15340,00	0,93*	0,34
Pozitif Sıra	134	131,01	17556,00		
Eşit	30	-	-		

*Negatif sıralar temeline dayalı.

Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası tutumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin iş bulma beklentileri ve kariyer hedefleri gibi ifadelerle ilişkin İş ve Meslek Danışmanları tarafından sunulan eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Z=0,93, P>.0,05. Fark puanlarının sıra ortalamaları ve toplamları dikkate alındığında gözlenen bu farkın pozitif sıralar, diğer ifadeyle son test puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, İş ve Meslek

Danışmanları tarafından verilen eğitimlerin öğrencilerin iş bulma beklentileri ve kariyer hedeflerine yönelik tutumlarını geliştirmede olumlu bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik görüşlerinin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Sontest-Ön test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	83	104,52	8675,00	6,70*	0,00
Pozitif Sıra	175	141,35	24736,00	-	-
Eşit	28	-	-	-	-

*Negatif sıralar temeline dayalı

Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin iş arama becerilerine ilişkin İş ve Meslek Danışmanları tarafından sunulan eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir.

Z=6,70, P<0,05. Fark puanlarının sıra ortalamaları ve toplamaları dikkate alındığında araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrasında iş arama becerilerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmektedir. Buna göre eğitime katılan öğrencilerin eğitim sonrasındaki görüşleri eğitim öncesi görüşlerinden daha olumludur.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Sontest-Ön test N	Sıra Ortalaması	SıraToplamı	Z	p	
Negatif Sıra	63	94,14	5931,00	9,32*	0,00
Pozitif Sıra	201	144,52	29049,00	-	-
Eşit	22	-	-	-	-

* Negatif sıralar temeline dayalı

Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin İŞKUR hizmetlerine yönelik algı ve tutumlarına ilişkin eğitim öncesi ve eğitim sonrası değerlendirme arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

$Z=9,32$, $P<0,05$. Fark puanlarının sıra ortalamaları ve toplamaları dikkate alındığında araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrasında iş arama becerilerine yönelik tutumlarında pozitif yönlü anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre T-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim	Kadın	185	3,35	0,72	284	1,33	0,184
Öncesi	Erkek	101	3,23	0,84			
Eğitim	Kadın	185	3,36	0,73	284	0,43	0,662
Sonrası	Erkek	101	3,40	0,67			

Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumları, kadın öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($P>0,05$). Kadın öğrencilerin iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin eğitim öncesi tutumları ortalaması ($X=3,35$), erkek öğrencilere göre ($X=3,23$) daha olumlu iken, eğitim sonrası erkek öğrencilerin tutumları ortalaması ($X=3,40$), kadın öğrencilere oranla ($X=3,36$) daha olumludur.

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre T-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim Öncesi	Kadın	185	3,00	0,70	284	0,13	0,89
Eğitim Öncesi	Erkek	101	3,01	0,78			
Eğitim Sonrası	Kadın	185	3,44	0,67	284	0,13	0,89
Eğitim Sonrası	Erkek	101	3,43	0,78			

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin T testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumları, kadın öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($P>0,05$). Kadın öğrencilerin iş arama becerilerine ilişkin eğitim sonrası görüşlerinin ortalaması ($X=3,44$), eğitim öncesi görüşlerine göre ($X=3,00$) olumlu yönde artış göstermiştir. Yine erkek öğrencilerin iş arama becerilerine ilişkin eğitim sonrası görüşleri ortalaması ($X=3,43$) eğitim öncesi görüşlerine göre ($X=3,01$) olumlu yönde artış göstermiştir.

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının cinsiyete göre T-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim	Kadın	185	3,39	0,70	284	5,16	0,00
Öncesi	Erkek	101	2,92	0,78			
Eğitim	Kadın	185	3,86	0,57	284	0,00	0,99
Sonrası	Erkek	101	3,86	0,67			

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T-testi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin İŞKUR hizmetlerine yönelik görüşleri kadın öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin İŞKUR hizmetlerine yönelik eğitim öncesi tutumlarının ortalaması ($X=2,92$), kadın öğrencilerin İŞKUR hizmetlerine yönelik eğitim öncesi tutumlarına göre ($X=3,39$) daha olumsuz yöndedir. Kadın öğrencilerin eğitim öncesi tutumları erkek öğrencilerin eğitim öncesi tutumlarına oranla daha olumludur. Bununla beraber kadın öğrencilerin eğitim sonrası tutumları ortalaması ($X=3,86$) eğitim öncesi tutumlarına göre ($X=3,39$) olumlu yönde artış göstermektedir. Yine erkek öğrencilerin eğitim sonrası tutumları da ($X=3,86$) eğitim öncesi tutumlarına göre ($X=2,92$) pozitif yönlü bir artış göstermektedir.

Tablo 9. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin tutumlarının öğrenim türüne göre T testi sonuçları

	Öğrenim Türü	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim Öncesi	I.Öğretim	216	3,30	0,77	284	0,39	0,69
	II.Öğretim	70	3,34	0,76			
Eğitim Sonrası	I.Öğretim	216	3,36	0,72	284	0,44	0,531
	II.Öğretim	70	3,42	0,66			

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin tutumlarının öğrenim türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T-testi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine ilişkin görüşleri öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($P>0,05$) I.öğretim öğrencilerinin eğitim öncesi görüşlerinin ortalaması ($X=3,30$), eğitim sonrası görüşlerinden ($X=3,36$) daha olumsuzdur. Yine II. Öğretim öğrencilerinin eğitim öncesi görüşlerinin ortalaması ($X=3,34$), eğitim sonrasında ($X=3,42$) pozitif yönlü bir artış göstermektedir.

Tablo 10. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının öğrenim türüne göre T-testi sonuçları

	Öğrenim Türü	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim Öncesi	I.Öğretim	216	2,96	0,76	284	1,99	0,04
	II. Öğretim	70	3,16	0,62			
Eğitim Sonrası	I.Öğretim	216	3,42	0,67	284	0,88	0,37
	II. Öğretim	70	3,50	0,55			

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T-testi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine ilişkin tutumları öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P < 0,05$). Tablo 10’a göre I.öğretim öğrencilerinin eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik görüşlerinin ortalaması ($X=3,42$), eğitim öncesi görüşlerinden ($X=2,96$) daha olumludur. Yine II. Öğrenim öğrencilerine baktığımızda iş arama becerilerine yönelik tutumlarında eğitim öncesine oranla ($-X=3,16$), eğitim sonrasında ($X=3,50$) önemli bir artış görülmektedir.

Tablo 11. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının öğrenim türüne göre T-testi sonuçları

	Öğrenim Türü	N	X	Ss	sd	t	P
Eğitim Öncesi	I.Öğretim	216	3,21	0,76	284	0,55	0,57
	II. Öğretim	70	3,27	0,77			
Eğitim Sonrası	I.Öğretim	216	3,84	0,64	284	1,08	0,28
	II. Öğretim	70	3,93	0,50			

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T-testi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumları öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($P>0,05$). Tablo 11’e göre I. öğretim ve II. öğretim öğrencilerinin ortalamalarının eğitim sonrasında daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre Anova testi sonuçları

	Yaş	N	X	Ss
Eğitim Öncesi	18-20	70	3,38	0,84
	21-25	213	3,27	0,73
	26-30	3	4,33	0,52
Eğitim Sonrası	18-20	70	3,44	0,66
	21-25	213	3,35	0,73
	26-30	3	3,16	0,62

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Analiz sonuçları araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında yaş grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir $F(2,283)=3,275$, ($P<0,05$). Öğrencilerin eğitim öncesi iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumları yaş gruplarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Hangi yaş grupları arasında farklılık olduğunu bulmak amacıyla için Post Hoc-LSD testi yapılmıştır.

Tablo 13. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre Post Hoc-LSD testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	3,824	2	1,912	3,275	0,39	
Grup içi	165,229	283	0,584			18-20— 26-30
Toplam	169,053	285				21-25—26-30

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post Hoc-LSD testinin sonuçlarına göre, 26-30 yaş grubunda olanların eğitim öncesi tutumlarının ($X=4,33$) 18-20 yaş grubundaki öğrencilerin eğitim öncesi tutumlarından ($X=3,38$) ve 21-25 yaş grubundaki öğrencilerin eğitim öncesi tutumlarından ($X=3,27$) daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($P>0,05$).

Tablo 14. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre Anova testi sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	F	P
Eğitim	18-20	70	2,99	0,77	0,31	0,73
Öncesi	21-25	213	3,01	0,720		
	26-30	3	3,33	0,83		
Eğitim	18-20	70	3,55	0,63	1,38	0,25
Sonrası	21-25	213	3,40	0,64		
	26-30	3	3,46	0,70		

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 14'te gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarında yaş grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($P>0,05$). Ortalamalar dikkate alındığında öğrencilerin eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarında pozitif yönlü bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 15. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre Anova testi sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	F	P
Eğitim	18-20	70	3,09	0,75	2,14	0,11
Öncesi	21-25	213	3,26	0,76		
	26-30	3	3,80	0,60		
Eğitim	18-20	70	3,92	0,68	0,95	
Sonrası	21-25	213	3,84	0,58		
	26-30	3	4,20	0,72		

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,05$). Ortalamalar dikkate alındığında öğrencilerin eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarında olumlu yönde bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 16. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre Anova testi sonuçları

	Sınıf	N	X	Ss	F	P
Eğitim	2.sınıf	134	3,28	0,79	1,31	0,26
Öncesi	3.sınıf	104	3,40	0,73		
	4.sınıf	48	3,20	0,75		
Eğitim	2.sınıf	134	3,47	0,70	2,45	0,08
Sonrası	3.sınıf	104	3,27	0,73		
	4.sınıf	48	3,32	0,65		

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 17. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre Anova testi sonuçları

	Sınıf	N	X	Ss
Eğitim	2.sınıf	134	2,96	0,70
Öncesi	3.sınıf	104	2,96	0,78
	4.sınıf	48	3,25	0,67
Eğitim	2.sınıf	134	3,49	0,68
Sonrası	3.sınıf	104	3,38	0,64
	4.sınıf	48	3,41	0,50

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($P<0,05$). Farklılığın hangi sınıf düzeylerinde olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc-LSD analizi yapılmıştır.

Tablo 18. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre Post Hoc-LSD sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	3,271	2	1,635	3,080	0,047	
Grup içi	150,249	283	0,531			2.-4.
Toplam	153,520	285				3.-4.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post Hoc-LSD testinin sonuçlarına göre, 4. sınıf öğrencilerin iş arama becerileri ortalamaları, 2. ve 3. sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilerden daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($P>0,05$).

Tablo 19. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre Anova testi sonuçları

	Sınıf	N	X	Ss
Eğitim	2.sınıf	134	3,15	0,75
Öncesi	3.sınıf	104	3,22	0,75
	4.sınıf	48	3,44	0,78
Eğitim	2.sınıf	134	3,94	0,59
Sonrası	3.sınıf	104	3,73	0,66
	4.sınıf	48	3,92	0,46

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 19'da gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür $F(2,283)=3,65$ ($P<0,05$). Hangi sınıf düzeyleri arasında farklılık olduğunu bulmak amacıyla Post Hoc-LSD testi yapılmıştır.

Tablo 20. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre Post Hoc-LSD sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	2,668	2	1,33	3,65	0,027	
Grup içi	103,307	283	0,36			2.-3.
Toplam	106,044	285				

Analiz sonuçları araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($P < 0,05$). Eğitim sonrası İŞKUR hizmetlerine yönelik tutumlarında 2. sınıf öğrencilerinin 3. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu olumlu bakışın tek bir nedeni olacağını söylemek çok mümkün değildir. Ancak, 3. sınıfların 2. sınıflara göre emek piyasasının özellikleri konusunda farkındalık seviyelerinin daha yüksek olma ihtimali vardır. O nedenle İŞKUR iş ve meslek danışmanlarının vermiş oldukları eğitimin etkisi 3. sınıflarda 2. sınıflara göre daha az çıkmış olabilir. Bir diğer ifadeyle, 2. sınıflar için daha bilgilendirici, farkındalıklarını artırıcı ve dolayısıyla emek piyasasına dair beklentilerinin eğitim öncesine nazaran yükselmesi söz konusu olmaktadır.

Tablo 21. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının bölüm düzeyine göre Anova testi sonuçları

	Bölüm	N	X	Ss	F	P
Eğitim	İşletme	60	3,35	0,86	0,59	0,61
Öncesi	Çeko	139	3,30	0,77		
	İktisat	64	3,36	0,70		
	Uluslararası İliş.	23	3,13	0,67		
Eğitim	İşletme	60	3,36	0,63	0,60	0,61
Sonrası	Çeko	139	3,38	0,73		
	İktisat	64	3,43	0,65		
	Uluslararası İliş.	23	3,20	0,93		

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarının bölüm düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında bölüm düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($P>0,05$). Ortalamalar dikkate alındığında öğrencilerin eğitim sonrası iş bulma ve kariyer beklentilerine yönelik tutumlarında olumlu yönde bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 22. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının bölüm düzeyine göre Anova testi sonuçları

	Bölüm	N	X	Ss
Eğitim	İşletme	60	3,12	0,69
Öncesi	Çeko	139	3,13	0,69
	İktisat	64	2,78	0,69
	U.İ	23	2,61	0,69
Eğitim	İşletme	60	3,40	0,58
Sonrası	Çeko	139	3,47	0,56
	İktisat	64	3,39	0,81
	U.İ	23	3,48	0,70

Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının bölüm düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarında bölüm düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir $F(2,282)=6,445$ ($P<0,05$). Hangi bölüm öğrencisi olmaları arasında farklılık olduğunu bulmak amacıyla için Post Hoc-LSD testi yapılmıştır.

Tablo 23. Üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası iş arama becerilerine yönelik tutumlarının bölüm düzeyine göre Post Hoc-LSD sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	9,850	2	3,283	6,445	0,000	İşletme-İktisat
Grup içi	143,669	282	0,509			İşletme-U.İ.
Toplam	153,520	285				Çeko-İktisat Çeko-U.İ.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post Hoc-LSD testinin sonuçlarına göre, İşletme ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü öğrencilerinin İktisat bölümü ile Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencilerinden iş arama becerilerine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. İşletme ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri öğrencilerinin iş arama becerilerinin yüksek olmasının en önemli sebebi olarak, her iki bölümün emek piyasaları konularına hem pratik hem de teorik olarak daha yakın olmalarından kaynaklanabilir. İşletme bölümü, özel ve kamu sektöründe istihdam beklentilerinden dolayı emek piyasalarına erişim ve uygulama yönü öne çıkmaktadır. Aynı şekilde, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü emek piyasaları, istihdam, iş bulma, iş ve meslek danışmanlığı konularında eğitim esnasında dersler aldıkları için, iş arama becerilerine yönelik tutumlarının olumlu çıkması beklenmelidir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de ekonominin büyümesi ile birlikte emek piyasası da hızla gelişmektedir. Hem emeğini arz edenlerin hem de emek talebinde bulunanların hem vasıf hem de sayısal olarak eşleşebilmeleri için mutlaka emek piyasasının çok iyi çalışması gerekmektedir. Türkiye'de ve Dünya'da giderek artan genç işsizliği, hükümetler açısından önemli bir sorun alanı olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'de %20'ye yaklaşan genç işsizlik oranının azaltılması için hükümete ve özellikle istihdam kurumu olan İŞKUR'a önemli görevler düşmektedir. Son yıllarda sayıları artan üniversitelerden mezun olan gençlere ilave olarak gençlerin de nüfus içerisinde oranlarının yüksek olması, işsizler içerisinde gençlerin önemini daha da artırmaktadır. Bu anlamda, İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri ile mesleki ve teknik liselerde ve üniversitelerde verecekleri meslek ve kariyer alanındaki danışmanlık hizmetleri ve bu hizmetlerin verimlilikleri oldukça önemli olmaktadır.

Bu çalışmayla, Yalova Üniversitesi İ.İ.B.F. öğrencilerinin almış oldukları iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin söz konusu öğrencilerin iş bulma ve kariyer beklentileri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla 2014-2015 eğitim yılı bahar döneminde İktisat, İşletme, Uluslar arası İlişkiler ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümlerinde okuyan toplam 286 öğrenciye anket uygulanmıştır. Alan araştırmasına katılan öğrencilerin 185'i (%64,7) kadın, 101'i (%35,3) erkektir. Yaş aralığına göre öğrencilerin 70'i (%24,5) 18-20, 21,3'ü (%74,5) 21-25, 3'ü (%1,0) 26-30 yaş arasındadır. Öğrenim gördükleri sınıfa göre öğrencilerin 134'ü (%46,9) 2.sınıf, 104'ü (%36,4) 3.sınıf ve 48'i (16,8) 4.sınıf öğrencisidir. Öğrenim gördükleri bölümlere göre öğrencilerin, 60'ı (%21,0) İşletme, 139'u (%48,6) Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, 64'ü (%22,4) İktisat ve 23'ü (%8,0) Uluslararası İlişkiler bölümünde öğrenim görmektedir. Son olarak öğretim türüne göre öğrencilerin 216'sı (%75,5) I.Öğretim, 70'i (%24,5) II. Öğretim öğrencisidir.

Alan araştırmasının sonuçlarına göre iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiş olup, öğrencilerin meslek ve kariyer beklentilerinde belirginliklerin önemli oranda arttığı anlaşılmıştır. Ayrıca, iş ve meslek danışmanlığı alanında

verilen eğitimler sırasında yazılı ve görsel kaynakların kullanılması ve eğitim veren danışmanların emek piyasası hakkında güncel ve pratik bilgi ve tecrübelerinin olması, öğrenciler üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Eğitim veren üç danışmanın ikisinin emek piyasaları hakkında pratik bilgiye sahip olması, ortalamalarının diğerinden daha yüksek çıkmasına neden olmuştur. Daha pratik bilgiye sahip olan iki danışmanın ortalamaları 3,6229 ve 3,6479 çıkarken, üçüncü danışmanın diğer iki danışmana nazaran pratik bilgilerden yoksun olması nedeniyle ortalaması 3,4591 olmuştur. Genç işsizlikle mücadelede daha başarılı olmak amacıyla, İŞKUR'un hem liselerde hem de üniversitelerde iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini yaygınlaştırarak etkin hale getirmesi faydalı olacaktır. İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı ile ilgili hedef ve politikalarının küresel değişimler ışığında ve ülke ihtiyaçları ile örtüşecek şekilde gözden geçirilip güncellenmesi, daha verimli sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alabaş, Aydın, “Uzun Süreli İşsizler Ve Uzun süreli İşsizliği Azaltmada İŞKUR’un Önemi” İŞKUR yayınlanmış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2007.
- Andaç, Murat, Kamu İstihdam Kurumları, www.csgb.gov.tr/csgbportal/showproperty/.../iskurulkeuygulamalari (Erişim: 07.03.2011).
- Bader, Arslan ve Dilber Ulaş, “İstihdamın Korunması Ve İşten Çıkarılanlara Uygulanan Yardımlar”, Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1-2, 2004.
- Biçerli, Mustafa Kemal, **Çalışma Ekonomisi**, 6. Baskı, İstanbul: Beta, 2011.
- British Council, Türkiye, **Birleşik Krallıkta Kamu Yönetimi Reformları**, (Kamu İdarelerinde Stratejik Yönetim Projesi Raporu), Ankara, 2008.
- Career Guidance, A Handbook for Policy Makers, 2004, <http://www.oecd.org/dataoecd/53/53/34060761.pdf>. (Erişim: 06.04.2011).
- Crepon, Bruno, Muriel Dejemeppe and Marc Gurgand, “Counseling the unemployed: does it lower unemployment duration and recurrence?”, ANPE (Agence nationale pour l’emploi), October 12, 2004.
- Duruel, Mehmet, “Avrupa Birliği’nde Uzun Dönemli İşsizliğe Karşı Uygulanan İstihdam Politikaları”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sayı 53, 2007.
- Erdoğan, Nihat, **İŞKUR İş ve Meslek Danışmanlığı Kitabı**, Hazırlayan: İş ve Meslek Danışmanları Derneği, Türkiye İş Kurumu yayınları, 1.Baskı, Ekim, Ankara, 2011.
- Euroguidance, **Kariyer Yolculuğu**, Ankara, 2008.

Forslund, Anders, Alan Krueger, “Did Active Labour Market Policies Help Sweden Rebound from the Depression of the Early 1990s?”, Stockholm University Publishing, March 12, 2008.

Grant, Aimee, “The Condition Management Programme: early findings from qualitative research in Wales”, Cardiff University, 2010.

Gündoğan, Naci, “Genç İşsizliği ve Avrupa Birliğine Üye Ülkelerde Uygulanan Genç İstihdam Politikaları”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt: 54 Sayı:1, 1999.

Işığışık Özlem, Emirgil Burak Faik, “Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Ve Mesleki Yetiştirme: İşgücü Yetiştirme Kursları”nın Etkinliğinin Bursa ili Örneğinde İncelenmesi”, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sayı 57, 2009.

İŞKUR İşlemler El Kitabı, 2011

İŞKUR, **İŞKUR 2012 Yılı Faaliyet Raporu**, Ankara, 2013.

İŞKUR1, Türkiye İş Kurumu, **İl Değerlendirme Raporu**, İŞKUR İl Müdürlükleri 2016 Aralık Hedef Gerçekleşmeleri, 02.03.2017.

Jackman, Richard and Layard, Richard and Nickell, Stephen J, “Tackling unemployment: Europe's successes and failures”, *Centrepiece*, 10 (1). pp. 23-27. ISSN 1362-3761, 2005.

Kapar, Recep, Aktif İşgücü Piyasası Politikaları”, Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armağan, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, C.55, S. 1, 2006.

Karabulut, Alparslan, “Türkiye’deki İşsizliği Önlemede Aktif İstihdam Politikalarının Rolü ve Etkinliği” İŞKUR yayımlanmış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2007.

Karagülle, Başak. “Türkiye’de İşsizliğe Bir Çözüm Önerisi Olarak Türkiye İş Kurumu’nun İş Danışmanlığı Hizmetleri” İŞKUR yayımlanmış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2007.

Koçak, Orhan, "İşsizlikle Mücadelede İş Danışmanlık Hizmetleri ve Yalova Örneği", Nisan/April 2011, Cilt/Vol: 13, Sayı/Num: 2, Page: 133-154, **İŞGÜC Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, 2011.

Kuzgun, Y., **Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş**, Ankara, Nobel Yayıncılık, 2003.

Martin, J and D Grubb, "What Works And For Whom: A Review Of OECD Countries' Experiences With Active Labour Market Policies", **Swedish Economic Policy Review**, 2001.

Micklewright, John, Gyula Nagy, "Job Search Monitoring and Unemployment Duration in Hungary: Evidence from a Randomised Control Trial", Discussion Paper Series, IZA DP No. 1839, 2005.

Phan, Tuy, Ellen Hansen ve David Price, **Değişen İşgücü Piyasasında Kamu İstihdam Hizmeti**, Uluslararası Çalışma Ofisi Cenevre, 2001.

TUİK, **İşgücü İstatistikleri, Kasım 2016**, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24624>, 2017.

Usluer, E., **Meslek İncelemesi Kılavuzu**, Ankara, Nobel Yayıncılık, 2005.

Yeşilyaprak, Binnur, "Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığında Paradigma Değişimi ve Türkiye Açısından Sonuçlar: Geçmişten Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri", **Educational Sciences: Theory & Practice** - 12(1), Kış/Winter, 97-118, 2012.

İNTERNET KAYNAKLARI

AB Haber, <http://www.abhaber.com/eurostat-verilerine-gore-guney-avrupa-ulkelerindeki-genclerin-issizlik-orani-yuksek/>

(www.arbetsformedlingen.se) (Erişim: 29.05.2011).

(<http://www.iskur.gov.tr>)

(<http://www.iskur.gov.tr>) : 2014 Mali Yılı Performans Programı

www.mol.fi/mol/en/99_pdf/en/92_brochures/7001e_employment_services.pdf, (Erişim: 26.04.2011).